

ORGANIZACE SOUČINNOSTI NA TAKTICKÉM STUPNI

Jednoznačně mohu napsat, že **na všech stupních velení k nejobtížnější činnosti**, kterou velitel je povinen uskutečnit, patří organizace součinnosti, její nepřetržitě obnovování a doplňování. Velká vlastenecká válka (a zvláště pak první její období) ukázala, že tam, kde této otázce nebyla věnována dostatečná pozornost, vojska zřídka kdy dosahovala vytyčených cílů, setkávala se s nezdarem a utrpěla neodůvodněné ztráty. Ve směrnici vydané Hlavním velením Sovětských ozbrojených sil v září 1941 se uvádělo, že „součinnost druhů vojsk je organizována narychlo, bez přihlédnutí k terénním podmínkám a jejich vlivu na využití druhů vojsk v boji“.

Povrchnost a „vyhýbání se“ terénu—to jsou v první řadě nedostatky i dnešních našich velitelů při zabezpečování součinnosti. Zkušenosti z Velké vlastenecké války však ukazují, že největších úspěchů dosahovaly ty útvary a svazky, v jejichž čele stáli energičtí, směšní a iniciativní velitelé, kteří dobře znali svoji „práci“. I dnes (nebo snad dnes ještě více) v období vedení války raketovými jadernými prostředky platí, že na politické vyspělosti velitele, jeho taktickém a operačním rozhledu, organizátorských schopnostech a profesionálním mistrovství do značné míry závisí bojeschopnost vojsk a úspěšné splnění stanovených bojových úkolů ve složitých a dynamických podmínkách soudobého boje.

Velkým pomocníkem v přípravě, organizaci a udržování součinnosti musí být velitel divize či pluku dobře stmelový a připravený štáb, ovšem jeho sjednocující úlohu nemůže nikdy nahradit. Splnit tuto úlohu může každý velitel **jen za určitých předpokladů**:

1. Základní podmínkou je **hluboká znalost řádů**, kde jsou ve stručné a jasné formě vyjádřeny zevšeobecněné zkušenosti prověřené válkou a z velkého množství uskutečněných vojskových cvičení různého druhu, ovšem skýtající jen **základní doporučení** pro ten který případ. Ponechávají však současně i dostatek prostoru pro tvůrčí činnost velitelů, pro hledání nových cest a způsobů práce.

Velitel musí nejen hodně znát, ale musí být i velmi prozíravým a uvážlivým ve své činnosti. Znamená to **umění předvídat** vývoj boje. I zde se můžeme poučit ze zkušeností Velké vlastenecké války, kdy prakticky každé rozhodnutí k operaci, bitvě či boji, bylo vždy podloženo předvídaním. Předvídaní záleží

ve schopnostech, dovednostech, praxi a připravenosti velitele. Není mu dáno jako „hotové“ od přírody, ale musí je vypracovat zejména tím, že bude neustále zdokonalovat svoje vědomosti, zevrubně **studovat otázky teorie a praxe vševojskového boje** a tvůrčím způsobem je využívat.

Aby mohl zjistit zámysl nepřitele, musí znát jeho organizaci, výzbroj, techniku, operačně taktické normy, zásady vedení bojové činnosti, možnosti použití různých prostředků napadení, jeho slabé a silné stránky.

Nemůžeme předvídat výsledky bojové činnosti vlastní divize a pluku, pokud neznáme jejich bojové možnosti, morálně politický stav, materiálně technické a zdravotnické zabezpečení, takticko-technická data zbraní a bojové techniky, možnosti a zásady bojového použití přidělených prostředků.

Podrobná znalost terénu umožňuje předvídat jaký bude mít vliv na splnění bojového úkolu, k jakým změnám může dojít v průběhu boje, vyhodnotit pravděpodobný charakter činnosti nepřitele, stanovit nejúčelnější způsob manévru vlastních jednotek a útvarů.

Dovednost rychle vyhodnotit radiační a chemickou situaci a předvídat její změny dává možnost předem uskutečnit nevyhnutelná opatření, zaměřená k oslabení negativního vlivu následků nepřátelského napadení zbraněmi hromadného ničení.

Jen tímto způsobem se veliteli divize již v průběhu ujasňování úkolu a zhodnocení situace **rýsuje postupně obraz** nadcházejícího boje, možné jeho varianty a z nich ta varianta optimální.

2. Velitel se nesmí bát **pracovat přímo v terénu**, neboť jen tu může získat co nejuplněnější představu o nepříteli i o samotném terénu, v kterém proběhne veškerá bojová činnost.

Práce v terénu mu umožňuje podrobně rozpracovat všechny otázky plnění stanoveného úkolu a upřesnit rozhodnutí přijaté podle mapy. Chce přímo napsat, že kvalita součinnosti je přímo úměrná kvalitě zkoumání a znalosti terénu. Chybí-li takovéto poznatky, pak je nutné pokračovat na vybudovaném plastickém stole, zhotoveném s maximální přesností a v souladu s topografickou mapou velkého měřítko. Toto dává veliteli možnost ukázat podřízeným dynamiku bojové činnosti do celé hloubky plněného úkolu (obránného pásma), tj. **názorně přiblížit model boje**.

Osvědčuje se vybudování provizorního plastického stolu zájmového prostoru. K vyznačení reliéfu, terénních předmětů, rozhraní, situací pluků a praporů a jejich úkolů se využívá různých materiálů z nejbližšího okolí, jako hlíny, písku, větviček, mechu trávy, lepenky, papíru aj. Použitím ještě doma připravených značek, osad apod. se výstavba plastického stolu urychlí, takže trvá zkušenému důstojníku na stupni pluku 30 minut, na stupni divize do jedné hodiny.

Za pozornost stojí i ta zkušenost z Velké vlastenecké války, že při nedostatku času není zbytečné ještě jednou rozebrat na plastickém stole systém součinnosti a řízení, zvláště paleb, po návratu z terénu.

3. Každý velitel musí **pracovat leninskou metodou hlavního článku**. Jestliže Vševojsk-1-1 v čl. 57 považuje organizaci součinnosti a její trvalé udržení za „nejdůležitější povinnost velitele a štábu při velení“, pak již příprava na tuto činnost nesmí být pro velitele divize (pluku) okrajovou záležitostí, ale **musí se na ni připravovat** od okamžiku obdržení úkolu až do zahájení její organizace, **osobně vstupovat** do přípravy zámyslu boje, předběžných nařízení pro

vojska, pokynů pro práci štábu. **Nesmí jen pasívně** vyslechnout informace svých zástupců a náčelníků, ale ihned zastavit případné opakování či výčet známých faktů, obohacovat se poznatky a údaji pro každou možnou variantu bojové činnosti. K tomu musí vést i své podřízené. **Aktivně** se musí **podílet** i na výběru optimální varianty splnění stanoveného bojového úkolu, na formulaci rozhodnutí ve všech jeho částech.

Prvořadým problémem procesu velení je **boj za získání času**, neboť času bude vždy nedostatek. Proto hospodárné zacházení s ním, zejména na počátku rozhodovacího procesu vyčlenění maxima na rozhodující činnost — tudíž i na organizaci součinnosti — patří rovněž mezi zásady práce metodou hlavního článku. Zatím tomu tak u každého velitele a každého štábu není a to přesto, že zpracované metodiky práce velitele a štábu tento požadavek ve své většině plně respektují.

Ale i při samotné organizaci součinnosti je nutné rozlišovat, co **bezpodmínečně říci**, co zbytečně neopakovat nebo dokonce opravovat.

4. Promyšlení a předvídání **co největšího počtu možných variant** bojové činnosti a jejich rozbor při organizaci součinnosti maximálně přispěje k realizaci zámyslu činnosti zejména tehdy, dojde-li k odchylce od přijatého rozhodnutí.

Právě malé pochopení této zásady vede k tomu, že někteří velitelé při organizaci součinnosti uvádí většinou již známé údaje z rozhodnutí (tj. jen jedné možné varianty bojové činnosti, i když by měla být tou nejpravděpodobnější) a doplní je popř. několika jednoduchými novými situačními údaji. Takovýto přístup k organizaci součinnosti je vyloženě formální, podřízené nejsou připravováni na složitost a dynamiku příštího boje. Ocitnou-li se v neočekávané situaci nebo dojde-li ke ztrátě spojení, pak jejich rozhodnutí a činnost se může podstatně odlišovat od předpokladů nadřízeného velitele.

5. Má-li být zabezpečena nepřetržitá součinnost, musí nadřízený dosáhnout toho, aby podřízení funkcionáři **dokonale znali** své bojové úkoly, úkoly a činnost posilových (podpůrných) prostředků a sousedů. Velitel pluku (praporu) ve druhém sledu navíc úkoly prvosledových pluků a praporů, velitelé praporů v hlavních silách předsunutého odřadu úkoly předvoje, velitelé prvosledových pluků (praporů) v obraně i úkoly druhosledového útvaru a další.

Vše z toho důvodu, aby včas mohli zabezpečit svoje boky, vyžádat si palbu, převzít úkol jiné součásti bez zbytečné ztráty tempa, pomoci splnit sousedu jeho úkol a naopak, využít úspěchu souseda, a také proto, aby nedošlo k chaosu, ztrátám nebo dokonce k vzájemnému boji.

Není proto správné, aby při vydávání nařízení či bojového rozkazu, stejně jako v průběhu rekognoskace či organizace součinnosti si podřízené znamenali pouze ty údaje, které se dotýkají jen přímo jich. Stejně není správné odeslat své zástupce vykonat pomoc u podřízených bez hluboké znalosti zámyslu činnosti divize (pluku) a úkolů podřízeného stupně, což se také často stává.

K organizaci součinnosti

K vlastní organizaci součinnosti najde velitel divize či pluku ve Vševojsk-1-1 (např. čl. 57, 236, 455) jen **rámcové obsahové pokyny**, tj. hlavní otázky, které by měl v jejím průběhu sladit. Škoda, že v předpise nenažde jednoznačně formulovaný cíl této činnosti, možnou formu její organizace, doporučené metody a způsoby této součinnosti. Protože na tyto otázky jsou různé názory

a pohledy především našich praktiků, ovlivněné získanými vlastními dlouholetými zkušenostmi, chci jednak přispět k jejich postupnému sjednocení a jednak se podělit o své zkušenosti s mladými veliteli pluků a divízi.

Při organizaci součinnosti musí velitel divize (pluku):

- **zkoordinovat společné plnění** stanovených taktických úkolů tak, aby došlo k jejich co nejúspěšnějšímu splnění;

- **sladit úsilí** vojsk a prostředků ničení (zejména jaderných) ve prospěch útvarů a jednotek, které plní rozhodující úkoly;

- dosáhnout u všech podřízených **jednotné pochopení cílů** bojové činnosti divize (pluku), jakož i možných variant použití sil a prostředků ničení nepřitelem;

- dosáhnout u podřízených i hlubokého pochopení **vlastních úkolů a způsobů** jeho plnění, předpokládaného podílu každého jednotlivého útvaru a jednotky na celkovém úkolu divize (pluku), jakož i pochopení těch úkolů, které mohou v průběhu bojové činnosti převzít za jiné útvary a jednotky;

- stanovit **pořadí splnění** společných úkolů v zájmu dosažení společných cílů.

Právě výčet povinností velitele k naplnění cílů organizace součinnosti znovu mě nutí zdůraznit, že tato činnost musí být **oboustranným aktivním procesem**. Na jedné straně vrcholí dosavadní a právem mohu napsat velmi namáhavá a vysilující práce velitele divize či pluku, zatím co na druhé straně stojí pozorně naslouchající a hluboce přemýšlející podřízení funkcionáři, pro které je toto jednání nesmírnou inspirací pro co nejefektivnější splnění nejen uložených, ale i potenciálně dalších možných úkolů.

Opětovně chci uvést, že v útoku i obraně je třeba taktickou součinnost organizovat **na dobře prostudovaném terénu**, ve střetném boji a částečně i za útoku na plastickém stole a po vyjití do zájmového prostoru nalézt způsob, jak ji prohloubit v konkrétním terénu. Na mapě, i velkého měřítka, musí být organizována jen zcela výjimečně. Jen práce v terénu dává totiž veliteli možnost názorně přiblížit účastníkům jím předvídaný model boje, dovést jej až do podvědomí jemu podřízených velitelů, přimknout k realitě terénu a bude-li třeba, rychle jej při změně situace zpřesnit.

Velitel divize i pluku přitom musí **sám direktivní formou rozehrát** bojovou činnost **pouze v ojedinělých případech** vyslechnout krátké informace (nikoli však nové návrhy) některých velitelů, náčelníků druhů vojsk a služeb, formulované velitelsky stručně a jednoznačně, a tak dosáhnout u nich správného pochopení vlastních bojových úkolů. Vzhledem k tomu, že velitel je organizátorem a řídícím boje, je především **povinen sám vytvořit jeho „scénář“** a nevystupovat přitom jen v roli naslouchajícího náčelníka. „Direktivní forma“ je tudíž na taktickém stupni **hlavní a základní metodou** organizace součinnosti.

Před zahájením organizace součinnosti je vhodné přísti bojovcu činnost rozdělit na jednotlivé etapy či období. Jak podrobně rozčlenit a „rozkousovat“ vytvořený model boje, není podle mých zkušeností pro vlastní organizaci rozhodující (i když sám volím raději podrobnější členění). Důležité je, aby byl **uceleně řešen** a zcela dořešen **určitý taktický úkol**.

Jaký zvolit **postup práce v jednotlivých obdobích**? Již samo zahájení organizace součinnosti musí mít **velitelský vstup**, např.:

Soudruzi! Zahajuji organizaci součinnosti, která bude probíhat podle těchto úkolů a čar:

1. Uspořádání pochodové sestavy.
2. Pochod s předvídáním střetného boje.
3. Střetnutí s nepřítelem v prostoru
 - a) na čáře střetnutí čís. 1
 - b) na čáře střetnutí čís. 2
4. Střetnutí s nepřítelem v prostoru
 - a) na čáře střetnutí čís. 1
 - b) na čáře střetnutí čís. 2

Přistupuji k úkolu čís. 1 — uspořádání pochodové sestavy. Velitelská mluva, tj. věcné, stručné, jasné a rozhodné vyjádření, je průvodním jevem celého tohoto aktu.

Každé období je třeba **zahájit předpokládanou činností (zámyslem) nepřítele**, a to nejen jeho prvosledových jednotek v dotyku s divizí či na směru útoku divize, ale i prostředků jaderného napadení, druhých sledů a záloh, které ovlivní činnost divize popř. až v dalším období, a uvést i varianty použití sil a prostředků ničení proti divizi.

Logickým navázáním je **zámysl činnosti pro dané období**, formulovaný podstatně podrobněji než při vyhlásování rozhodnutí, řešící cíl této etapy bojové činnosti, předpokládaný její průběh včetně variant protipatření vůči možné aktivitě nepřítele.

Pro názornost jeden možný příklad:

a) **z rozhodnutí se podřízený dozví:**

Při vklínění se nepřítele do obrany na směru zničit ho jaderným úderem, palbami ostatních prostředků a protiztečí na směru v prostoru

b) **při organizaci součinnosti rozvine tento zámysl šíře, např.:**

Při vklínění se nepřítele do obranného pásma na směru udržet 1. msp čáru a 2. msp čáru, na které ho zastavit a umožnit zničit ho jaderným úderem do prostoru, palbami všech palebných prostředků a protiztečí 4. tp na směru v prostoru Obnovit přední okraj obrany na původní čáře v sestavě 1. msp, 4. tp, 2 msp. Čára rozvinutí do praporních proudů

do rotních proudů

k protizteči

Jestliže se nepodaří prvosledovým plukům udržet stanovenou čáru a nepřítel vyjde až do prostoru, pak ho zničit jaderným úderem do prostoru, palebnými prostředky a protiztečí 4. tp v prostoru Obnovit přední okraj buď na původní čáře nebo na čáře v sestavě Čáry rozvinutí do (k)

Pokračováním je **hluboký rozbor celého období** po dílčích taktických úkolech a úloha jednotlivých prvků sestavy divize. Jako první zpravidla rozebíráme úkol průzkumných orgánů, kde se v této době musí nacházet a jaké zprávy mají získávat. Následuje činnost těch prvků bojové sestavy, které plní hlavní úkol, a podíl ostatních prvků sestavy, kdy, kde a jak přispějí ke splnění rozhodujícího úkolu. Nemůžeme přitom ani opomenout zásahy nadřízeného, sousedy, zabezpečení bojové činnosti, velení. Závěrem každého období vyhlásíme

signály a při dostatku času může velitel přezkoušet účastníky z pochopení nejdůležitějších údajů součinnosti.

Stejným způsobem přistupuje velitel divize i pluku k dalším otázkám. V závěru zvýrazní znova problémy, na které je třeba položit důraz, a tím organizaci součinnosti zakončí.

Šíře probíraných problémů může být různá, rozhodující vliv na jejich rozsah bude mít jednak množství času k organizaci součinnosti, jednak zkušenosti a dosavadní spolupráce s podřízenými. Těm, s kterými velitel „bojuje“ již řadu let, není třeba vysvětlovat každou podrobnost jako těm, s kterými prodělává svůj první „bojový křest“.

Způsob jak organizovat součinnost přesně vymezuje Bojový řád. Tak

— **za útoku** (a analogicky i ve střetném boji) je podle čl. 236 stanoveno organizovat součinnost podle úkolů, čar a doby, přitom do hloubky bližšího úkolu velmi podrobně;

— **v obraně** čl. 455 ukládá organizovat součinnost po pravděpodobných směrech útoku nepřítele, podle úkolů a směrů protiztečí vlastních vojsk, na celou hloubku obranného pásma divize (úseku pluku).

Způsob organizace součinnosti (samozřejmě v rámci požadavků Bojového řádu) si volí velitel divize a pluku sám. **Většina** přistupuje k organizaci součinnosti především **podle úkolů** (např. při organizaci průlomu nepřátelské obrany, odrážení protizteče, násilného přechodu vodního toku, organizace přechodu do pronásledování) nebo **podle čar** (např. organizace součinnosti ke splnění bližšího úkolu, ke zničení nepřítele na čáře střetnutí apod.).

Přednostně **podle času** je výhodné organizovat úkoly např. při zaujetí bojové sestavy a přípravě průlomu prvosledovými pluky v období palebné přípravy (příklad: v Č-35 je zahájení dělostřelecké přípravy, v Č-25 přenos palby do hloubky atd., spolu s výčtem činnosti v této době všech prvků sestavy), při násilném přechodu vodního toku i v jiných případech, kde východiskem ke vzájemnému sladění činnosti jsou **přesné časové údaje**.

Popsanými opatřeními nemůžeme pokládat činnost velitele a jeho štábu k zabezpečení součinnosti za vyčerpanou. Vždyť zpravidla v krátké době je zahajována bojová činnost, která prověří realitu vytvořeného modelu boje. Velitel musí mít trvale hluboký přehled o situaci, včas předvídat možné odchylky, při změně úkolu nezůstat jen při strohém bojovém nařízení, ale vždy je doplnit i nejn nutnějšími součinnostními údaji. Rovněž každý osobní kontakt s podřízenými musí velitel i jeho zástupci využívat k prohloubení dosavadní součinnosti, ke zpřesnění dříve předpokládaných variant, k objasňování cíle a zámyslu boje.

Pokud boj nezačne hned, je třeba **ihned reagovat** na nově zjištěné poznatky ze strany nepřítele zpřesněním nejen bojového úkolu podřízeným, ale i upřesněním potřebných součinnostních otázek.

Jen tak můžeme hovořit o trvalé a nerušené součinnosti.

Mnohý čtenář může mávnout rukou — vysoké tempo soudobého boje přece nedovolí jít do těchto podrobností! Já však tvrdím, že ano. Jenom však tehdy, jsou-li na složitosti soudobého boje odpovědní funkcionáři dobře teoreticky a prakticky připraveni, od okamžiku převzetí úkolu hospodaří dobře s časem svým i podřízených a nespolehají na štáb, že jim všechno připraví a oni tuto přípravu lépe či hůře přečtou, ale sami se aktivně podílejí na celém rozhodovacím procesu.